

VERWERKINGSOPDRACHTEN

MIDDEN-DRENTHE

TITEL: Mannes Kats

DUUR: 60 minuten

BENODIGDHEDEN: digibord, pen of potlood, opdrachten en bijlagen.

Instructie leerkracht

Deze lesbrief gaat over het verhaal van Mannes Kats, een Joodse jongen uit Beilen. Het verhaal speelt zich af in de Tweede Wereldoorlog. Mannes is geboren in 1930 en is 10 jaar als de Nazi's Nederland bezetten. De opdrachten voor de leerlingen brengen ze in aanraking met het thema vrijheid in het algemeen, en met het verhaal van Mannes in het bijzonder.

Vorbereiding

Begin de les met het voorlezen van het verhaal van Mannes Kats. Deze is te vinden op www.waorisaaldert.nl/gemeente-midden-drenthe. Laat de bijbehorende foto's zien op het digibord. De leerlingen krijgen de foto's later opnieuw te zien bij de opdrachten.

Hierna kunnen de leerlingen zelfstandig aan de slag met de opdrachten. Per opdracht staat beschreven of ze alleen, in tweetallen of in groepjes werken.

Afsluiting

Laat een paar leerlingen hun brieven uit opdracht 3 voorlezen. Welke elementen komen overeen? Bijvoorbeeld: elkaar missen, hard werken, onvrijheid, angst. Laat de leerlingen de overeenkomsten benoemen en ga hier verder op in met de klas. Doe hetzelfde met de verschillen. Waarom denkt de één dat Mannes bang is en de ander niet, etc.

Extra tip:

Op <http://www.stolpersteinebeilen.nl/> zijn de locaties van alle Struikelstenen in de gemeente Midden-Drenthe te vinden. Misschien liggen er een aantal in de buurt van school. Maak een wandeling met de klas langs de Struikelstenen en laat leerlingen vooraf of achteraf informatie over de personen op de stenen zoeken.

OPDRACHTEN

MIDDEN-DRENTHE

Introductie

De volgende opdrachten gaan over het verhaal van Mannes Kats, een Joodse jongen die in de tijd van de Tweede Wereldoorlog in Beilen woonde met zijn familie.

OPDRACHT 1: Het verhaal van Mannes Kats – 15 min.

A. Je hebt net het verhaal gehoord over Mannes Kats. Schrijf op wat je onthouden hebt. Je kunt de volgende vragen erbij gebruiken:

- Wie was Mannes?
- Waar woonde hij en in welke tijd?
- Wie was zijn familie?
- Wat gebeurde er tijdens de oorlog?
- Hoe zijn Mannes en zijn familie omgekomen?

Het is niet erg als je niet alles onthouden hebt.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

B. Overleg hierna met je buurman of buurvrouw. Wat heeft hij/zij onthouden? Schrijf de dingen die in jouw verhaal ontbreken hierboven op. Mist er nog iets of heb je vragen over het verhaal? Vraag juf of meester.

OPDRACHT 2: Zoeken – 10 min.

Voor deze opdrachten heb je Google Maps nodig op de computer: www.google.nl/maps.

- A. Mannes woonde met zijn ouders, broers en zusje aan de Markt 4 in Beilen. Daar zijn ook de Struikelstenen van Mannes en zijn familie te vinden. Typ in Google Maps dit adres in. Kijk op Street view. Wat zit er nu op deze plek?

.....

- B. Vader moet werken in een werkkamp in Orvelte. Zoek Orvelte op in Google Maps. Zoek daarna de afstand tussen Beilen en Orvelte. Hoeveel kilometer is dit, als je de kortste route loopt?

.....

- C. Mannes en zijn familie zijn omgekomen in concentratiekamp Auschwitz. Typ in Google Maps Auschwitz in. In welk land ligt Auschwitz?

De plaats Auschwitz heeft in de taal van dat land een andere naam. Schrijf die op. Kijk goed hoe je het moet schrijven!

.....

OPDRACHT 3: Kijken – 10 min

Voor deze opdrachten heb je de foto's nodig die in de bijlagen staan.

- A. Bekijk afbeelding 1. In welke klas (klasse) zit Mannes?

.....

- B. Mannes is 11 jaar. Stel, Mannes zou vandaag bij jullie op school zitten. In welke groep zat hij dan?

.....

- C. Bekijk afbeelding 2. Dit is een lijst van de rijwielen van Joodse mensen. Wat is een rijwiel? Omcirkel het juiste antwoord.
 - a. Een auto
 - b. Een fiets
 - c. Een setje wielen

- D. Hoeveel herenrijwielen zijn er? En hoeveel damesrijwielen?

.....

OPDRACHT 4: Brief – 25 min

Op 20 juli 1942 moet de vader van Mannes gaan werken in een werkkamp. Het kamp is in Orvelte. Vader moet op het land werken: aardappels rooien en heide ontginnen. Het werk in het kamp is zwaar en je moest doen wat de Duitse bewakers je vertellen. Moeder, Mannes en de andere kinderen blijven thuis. De familie kan alleen nog contact houden door brieven te schrijven. Jij gaat ook zo'n brief schrijven.

- A. Vorm een groepje van drie. Elke leerling uit je groepje schrijft een brief schrijft vanuit een ander persoon. Overleg met elkaar wie welke brief schrijft:
- **Vader schrijft vanuit het werkkamp Orvelte naar zijn vrouw en kinderen.** Wat wil je vertellen? Wat maak je mee? Hoe voel je je, onveilig of onvrij? Vertel je over je zware werk of juist niet, om de familie niet ongerust te maken?
 - **Moeder schrijft een brief naar vader in het werkkamp.** Hoe voel je je, verdrietig, ongerust of boos? Wat vertel je over jezelf en de kinderen? Hoe ziet jullie dag eruit, nu vader weg is en de maatregelen tegen de Joden steeds strenger worden?
 - **Mannes schrijft een brief aan vader in het werkkamp.** Wat vertel je vader? Mis je hem? Ben je bang of verdrietig? Ben je blij dat jij, moeder en de andere kinderen nog thuis zijn? Voel je je vrij of onvrij?
- B. Schrijf elk je eigen brief op het formulier. De brief kan lang zijn of kort, maar denk goed na over wat je wilt vertellen.
- C. Klaar? Lees je brief voor aan je groepje.
- D. Lijken de brieven op elkaar? Wat zijn de overeenkomsten en verschillen? Schrijf ze met je groepje op.

.....

.....

.....

.....

BIJLAGEN

MIDDEN-DRENTHE

OPDRACHT 3

Neer aanleiding van het telefonisch onderhoud van hedenmorgen ontvangt U hierbij de gevraagde gegevens omtrent de Joodsche leerlingen in deze gemeente.

Naam	Voornaam	Geb.datum	Vader	Woonplaats	School	Klasse
ter Berg	Hedwig	28-6-33	Isaäk	Paltz 3	o.l.s. Beilen	2
"	Sigmund	28-10-30	"	"	"	5
van Gelder	Rosa S.E.C.	25-7-32	Joseph	Asserstr.46	"	3
van Gelder	Abraham	21-9-34	Salomon	Hekstr. 13	"	1
Kats	Nathan	2-1-34	David	Markt 4	"	2
Kats	Antonie	10-10-32	"	"	"	3
Kats	Betje	25-2-31	"	"	"	5
Kats	Mannes	16-2-30	"	"	"	6
v.Oosten	Reina	30-11-25	Amron	Dwingeloo	ulo.s. Beilen	3
Denneboom	Elll H.	22-3-29	Johan	Paltz 1	"	1
ten Brink	Ihno	22-9-32	vader overleden, moeder: Riekje Windmüller	kamp Westerbork	o.l.s. Hooghalen	4

Abbeelding 1: Scholen moesten aangeven welke Joodse leerlingen ze hadden.

Hieronder gelieve U aan te treffen een opgave als gevraagd in Uw circulaire van 22 Juni 1942 betreffende inlevering van aan Joden toebehoorende Rijwielen:

N a a m	A d r e s	Aantal en Soort	
		Heeren	Dames
I.A.I.Wolff	Stationslaan 24 Beilen	1	-
L.J.Wolff	Eursingerweg 1 Beilen	1	1
A.van Gelder	Asserstraat 44 Beilen	1	-
J.van Gelder	Asserstraat 46 Beilen	1	1
S. van Gelder	Hekstraat 13 Beilen	1	-
Wed.D.Rosenberg	Brinkstraat 26 Beilen	1	1
R.Elzas	Paltz 1 Beilen	1	1
K.Denneboom	Paltz 1 Beilen	1	-
J.L.Denneboom	Paltz 1 Beilen	1	-
H.Denneboom	Brinkstraat 50 Beilen	1	-
J.Kats	Koorstraat 24 Beilen	1	-
D.Kats	Markt 4 Beilen	1	-
S.Kats Sr.	Kruisstraat 2 Beilen	1	-
S.Kats Jr.	Kruisstraat 2 Beilen	1	-

Abbeelding 2: Joodse mensen moesten opgeven hoeveel rijwielen ze hadden.

OPDRACHT 4: Brief

Datum en plaats:

Beste

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Veel liefs / groetjes van

Antwoordformulier

Opdracht 1

Zie het verhaal over Mannes Kats. De volgende elementen zijn belangrijk in het verhaal:

- Mannes was een Joodse jongen. Hij is tien jaar als de oorlog begint.
- Mannes woonde in Beilen. Hij leefde in de tijd van de Tweede Wereldoorlog, ongeveer 80 jaar geleden.
- Mannes woonde met vader David, moeder Rebecca, zusje Betje en broertjes Nathan en Anthonie. Zijn familie houdt zich aan de Joodse tradities.
- Toen Mannes 10 jaar was brak de oorlog uit. Er kwamen steeds strengere maatregelen tegen Joodse mensen. Vader Kats mocht niet langer in zijn slagerij werken. Hij moet in juli 1942 verplicht op het land werken in een werkkamp bij Orvelte. Op 3 oktober 1942 wordt de rest van de familie opgepakt en naar Westerbork gebracht. Ook vader is daar.
- Na een aantal dagen gaat de familie op transport naar Auschwitz. De reis is erg zwaar, ze krijgen geen eten en drinken en de trein zit erg vol. Eenmaal aangekomen wordt de familie Kats vrijwel direct vermoord.

Opdracht 2

- A. Een café ('t Zwaantje)
- B. 11,1 km
- C. Polen
- D. Oświęcim

Opdracht 3

- A. De zesde klas
- B. Groep 8
- C. b. een fiets
- D. 14 en 4

Opdracht 4

Naar eigen inzicht